

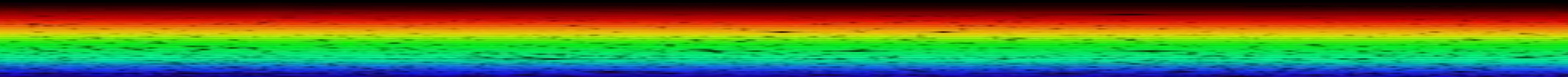
Razvoj spektroskopije u 18. i 19 stoljeću

Prvi koraci spektroskopije

1802. g. William Wollaston opaža u spektru
Sunca 7 tamnih crta

1840. g. John Herschel opaža tamne crte u IR području
spektra

1843. g. Edmond Becquerel opaža tamne crte u UV
području spektra

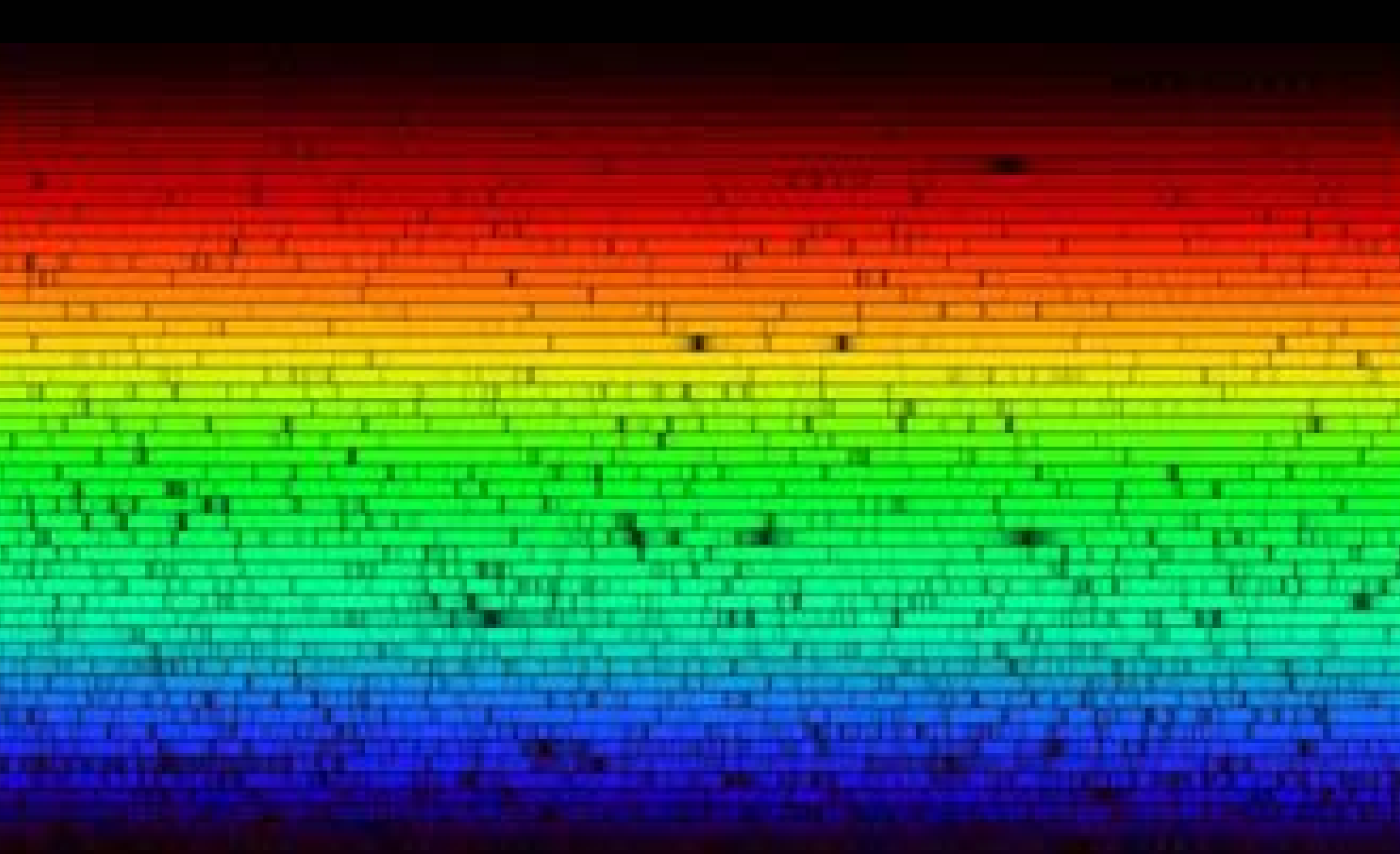
Životni put: siroče, od staklarskog pomoćnika do vlasnika optičkog poduzeća i akademika

Izumitelj spektroskopa, 1814.g.

**Usavršitelj difrakcijske rešetke
(princip rešetke otkrio američki astronom David Rittenhose 1785.g.)**

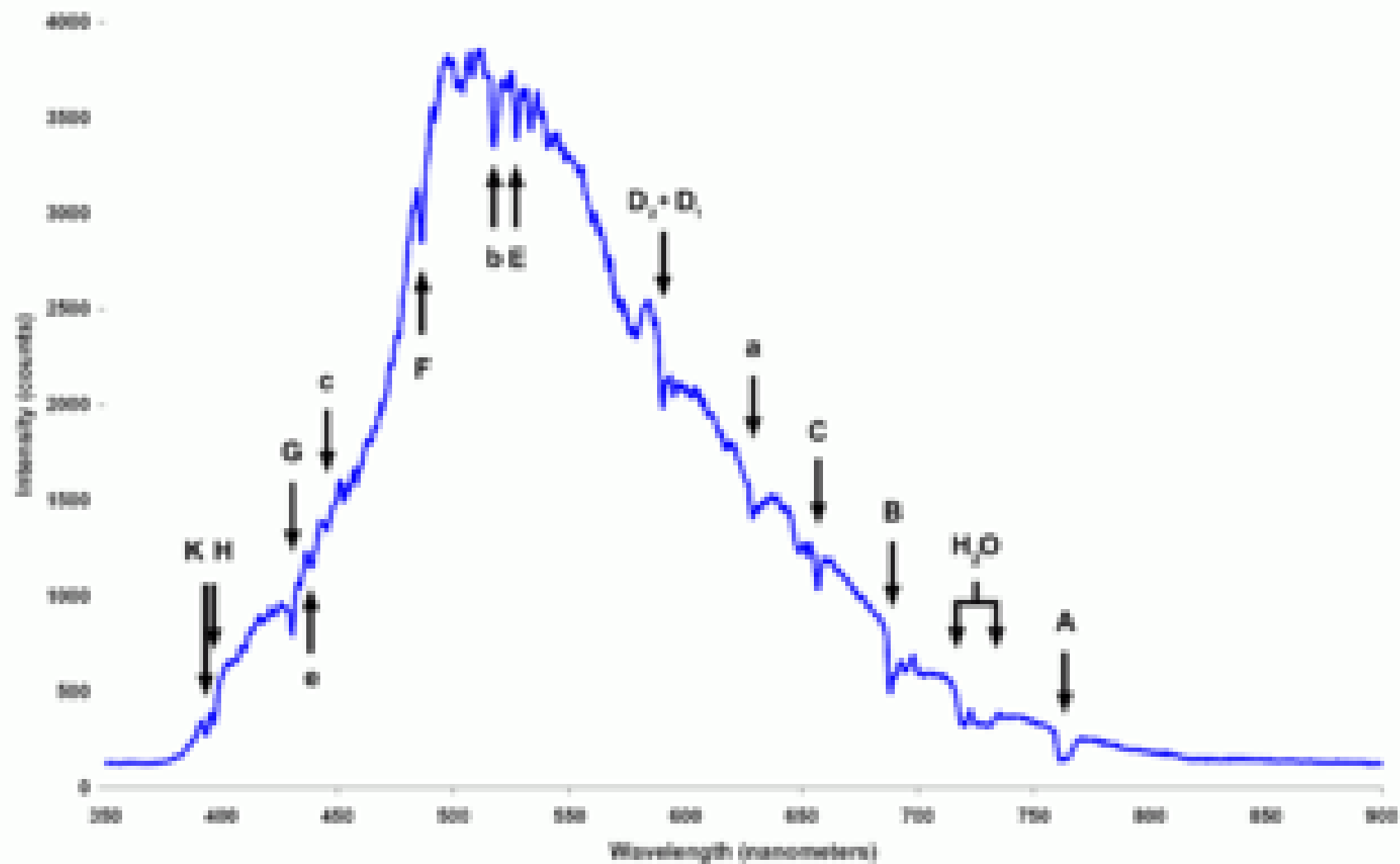
**Joseph von Fraunhofer, njemački fizičar, optičar
1787 – 1826**

Fraunhoferove spektralne linije u visokorazlučenom spektru Sunca, otkriva 574 linije 1814.g. te im određuje valne duljine

Najpoznatije Fraunhoferove spektralne linije

Designation	Element	Wavelength (nm)	Designation	Element	Wavelength (nm)
y	O ₂	898.765	c	Fe	495.761
Z	O ₂	822.696	F	H β	486.134
A	O ₂	759.370	d	Fe	466.814
B	O ₂	686.719	e	Fe	438.355
C	H α	656.281	G'	H γ	434.047
a	O ₂	627.661	G	Fe	430.790
D₁	Na	589.592	G	Ca	430.774
D₂	Na	588.995	h	H δ	410.175
D ₃ (or d)	He	587.5618	H	Ca ⁺	396.847
e	Hg	546.073	K	Ca ⁺	393.368
E ₂	Fe	527.039	L	Fe	382.044
b ₁	Mg	518.362	N	Fe	358.121
b ₂	Mg	517.270	P	Ti ⁺	336.112
b ₃	Fe	516.891	T	Fe	302.108
b ₄	Fe	516.751	t	Ni	299.444
b ₄	Mg	516.733			

Kirchhoff i Bunsen - pioniri spektralne analize

Okriće spektralne analize 1859.g.

Konstruktori spektroskopa s 4 Fraunhoferove prizme

Objasnili

- porijeklo Fraunhoferovih apsorpcija
- njihovu povezanost s kemijskim elementima

R. W. Bunsen

Otkrili elemente
cezij ^{55}Cs 1860.g.
rubidij ^{37}Rb 1861.g.

G.R. Kirchhoff

**Njemački kemičar, usavršio plamenik
(Bunsenov plamenik)**

**Istraživao (ne)topivost metalnih soli
arsenijeve kiseline te se i danas se kao
protusredstvo kod trovanja arsenom
koristi njegov hidrat željeznog oksida**

**Pomoću dušične kiseline dobio čiste metale
Cr, Mg, Al, Mn, Ca...**

Zajedno Kirchhoffom pionir spektralne analize

Robert Wilhelm Bunsen

1811 - 1899

Temeljna postignuća:

Razumijevanje električnih strujnih krugova
Kirchhoffova pravila

Zračenje crnog tijela (autor izraza “crno tijelo”)
Kirchhoffov zakon zračenja

Spektralna analiza, suradnja s Bunsenom
Kirchhoffovi zakoni spektralne analize

Skupa s Bunsenom pionir spektralne analize

Gustav Robert Kirchhoff

1824 –1887

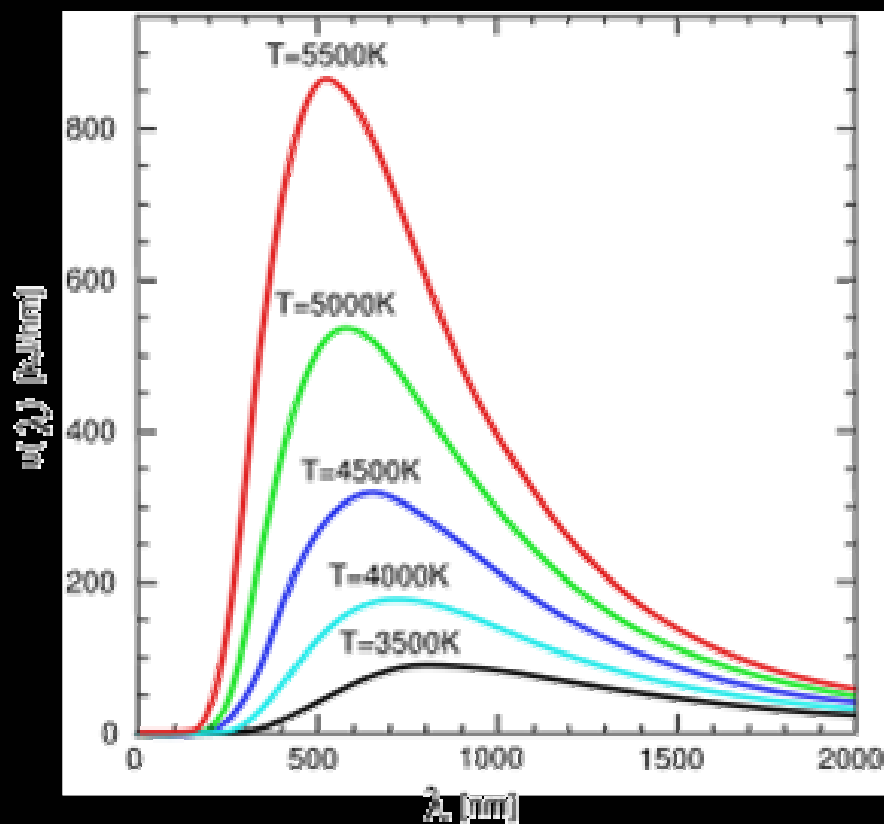
Kirchhoffov zakon termičkog zračenja

U termičkoj ravnoteži emisivnost tijela jednaka je njegovoj apsorbivnosti.

Kirchhoffovi zakoni spektralne analize

Kontinuirani spektar

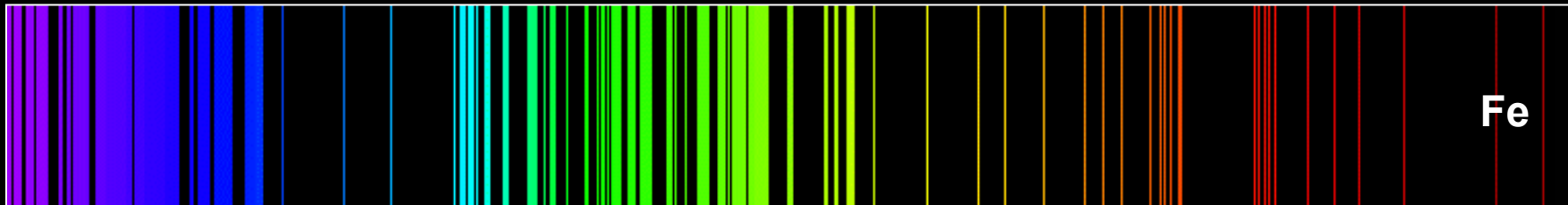
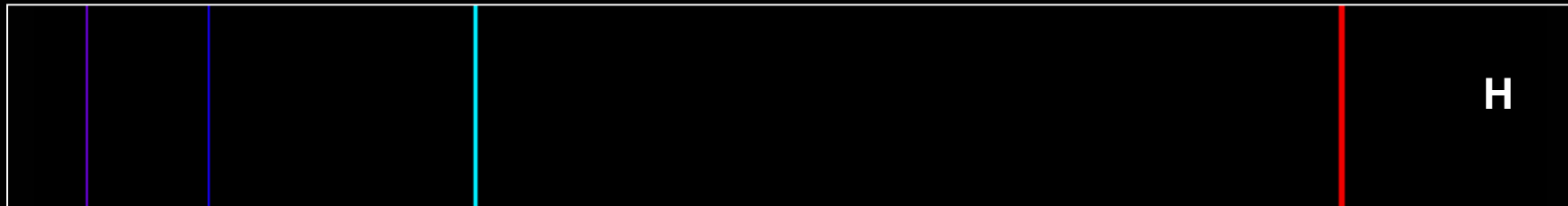
Zagrijane krutine zrače kontinuirani spektar

Kirchhoffovi zakoni spektralne analize

Emisijski spektar

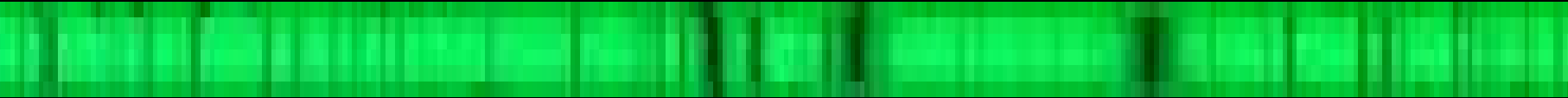
Zagrijani plinovi zrače linijski spektar tj. spektralne linije određenih valnih duljina (boja) koje ovise o energetskim razinama atoma u plinu

Kirchhoffovi zakoni spektralne analize

Apsorpcijski spektar

Zagrijano kruto tijelo okruženo hladnijim plinom zrači kontinuirani spektar s apsorpcijskim linijama na određenim valnim duljinama koje ovise o energetskim razinama atoma u plinu

Nakon Kirchhoffovog i Bunsenovog otkrića
spektralne analize Kirchhoffov prijatelj bankar našalio se:

*Kakva korist od toga što smo saznali da na Suncu
ima zlata ako ga od tamo ne možemo dobiti*

Nakon što je 1862.g. Kirchhoff kao nagradu za objašnjenje
sunčevog spektra dobio Rumfordovu zlatnu medalju
odgovara prijatelju:

Ipak sam uspio dobiti zlato od Sunca !

Nastavak razvoja spektroskopije i optike u 19.st

Joseph Lockyer - u spektru Sunca otkrio liniju
nepoznatog elementa – otkriće helija

William Ramsay - spektroskopski istražujući plinove
dokazao postojanje helija i na Zemlji

Anders Angstrom - uvodi novu jedinicu za
valnu duljinu svjetlosti, $1\text{\AA} = 10^{-10} \text{ m}$

Henry Rowland – izrada optičkih rešetki vrlo male
konstante (1700 pukotina na 1 mm)